لە بری بیرەوەری یان هەگەانەوە لە مژوو؟!..

سەدیق سەعید وانزی

هیچ شكشك نییە لە دنیادا، هەموو ئامانجەكانی خی بنتە دی. ئەگەر ئەو ئامانجانە خەونی گەورە و لە پشینەی كارەكتەرەكانی شكسپیش بت. مرۆقەكان بەو خەیاەوە بەشداری شكش دەكەن، كە دواجار شكش دنیای پشوویان بۆ بوخنت و دنیایەكی دیكەیان بۆ بونیاد بنن. بەام نازانم كامە بیرمەندە دەت:(شكشەكان زیندانك دەوخنن بۆئەوەی زیندانكی دیكە بونیاد بنن) گەلك جار شكشەكان لە بری ئەوەی خەونی هەموومان بننە دی، بە پچەوانەوە ئەو خەونانەش دەژاكن، كە بە شكشەوە دەیانبینین، تا ئەو ادەیەی جرك لە پەشیمانی دامان بگرت. بەام بە بوای من هەی گەورە لەوە دایە، كە هەموو شكش ەت بكەینەوە، یان كورت بكەینەوە لە گەندەی بەرپرسك و كوشتنی مرۆق. هەمیشە ئمە دیوكی شكش دەبینین و دیوەكەی تری فەرامش دەكەین. شكشی كوبا، كاسترۆی بەرهەمهنا و گیفاراش، بەام ئایا ئەو دوو كارەكتەرە وەك یەك لە یادەوەری مرۆقەكان ماونەتەوە؟ لە دوای اپەینەوە، ەخنەكردنی شكشی شاخ و خەباتی چەكداری ، بەشك بووە لەو نووسینانەی لە چوارچوەی گانەوەی یادەوەریەكاندا باسكراون. بەام ئەوەی جگەی سەرنجە ئەوەیە، ئەو ەخنەكردنە بە ئەندازەیەكی قوو و برینداركەر لەلایەن كەسانكەوە دەگیرت، كە خیان كارەكتەری واقیعی و بكەری دیاری ئەو خەباتە و بوا پهنەری یەكەم و كتایی ئەو شكشە و ئەو خەباتەش بوونە. ئەمەش دروست ئەو پەندە كوردییەم دنتەوە یاد كە (مرۆق ئاوی لە كانییەك خواردەوە، نەنگییەكی گەورەیە دواتر بەردی تێ بگرت) نووسینی ئەو كارەكتەرانەشم وەك ئەوە دتە بەرچاو. چونكە ئەوانیش لە ابردوو، لە مژووی خیان هەدەگەنەوە، دروست وەك ئەوەی مەلا بەختیار لە كتبی (لە بری بیرەوەریدا) كردوویەتی. بەام ئاخ ئەمە دەتوان قەناعەت بە كەس بنێ؟ گومان دەكەم! ئەم كتبە، دیدی مرۆقكە بۆ شكش كە خی وەك شكشگكك تیایدا بەشداربووە و خەونی گەورەی لە سەر هەچنیوە. بیە بە بوای من ئەو ناتوانت تەپوتزی ئەو مژووە لە خی دابتەكنت كە ئەگەر مژووەكە ناشرینیش بت. ئەمە بەو مانایە نییە كە نووسەری كتبەكە بكەری سەرەكی، یان بەشداری

ئەو ڕووداوە تراژیدیانە بووبێت کە ئەو دوای چەندین ساڵ، تازە بە بیری دێنەوە و هەخنەیان دەکات و (کێنە کا) بە با دەکات! بەڵکو بەو مانایەی کە ئەویش لە شوێنەکە دابووە و بەرهەمی شوێنەکەش هەر چییەك بووبێت، بە شکست و دۆڕان و ناشرینی، یان سەرکەوتن و دەسکەوت، ئەویش هاوبەشە. ئیدی پشت کردنە ئەو ڕابردووە، هەوڵدان بۆ نادیدەگرتنی و بە تەلخ نیشاندانی لە دیدی هەموواندا، هەوڵێکی بێهوودەیە، چونکە لە بەرای نووسەری کتێبەکە خۆی، هەموومان مژوول، ماهیەتی شوێنەکەش، خەون و خەوش و جوانیی و دەسکەوتەکانی ئەو شوێنەشمان بینیوە و دەزانین کە لە هەڵو مەرجێکی هێندە نائومێد و پڕ لە شکست و دۆڕان سەریهەڵدا، کە خامۆشییەکی گەورە هەموانی گرتبووەوە. یەکێك لەو پرسیارانەی خوێنەر لە میانەی خوێندنەوەی ئەو کتێبەدا لە هزریدا دروست دەبێت ئەوەیە، کە بۆچی نووسەر ئەو کتێبە دوای چەندین دەیە دەنووسێت؟ بە تایبەتی کە ئەو خۆی لە پێشەکیدا ئاماژەی بەوە داوە، کە بە کەمتر لە مانگێك لە کاتی کەرەنتینەدا، ئەو کتێبەی نووسیوە ؟ ئەمە لەلایەك، لەلایەکی دیکەوە، بۆچی نووسەر هەخنە لە هەمزەکانی ئەو شوێنە بە تایبەتی (نەوشیروان مستەفا و مام جەلال) دەگرێت کە لە ژیاندا نەماون؟ هەموشمان دەزانین باسکردنی مرۆڤانێك کە مردوون و لە ژیاندا نەماون، هەم لە ڕووی ئایینی و کۆمەڵایەتی و کەسییەوە، هەمیش لە ڕووی سیاسی و فیکری و حزبییەوە، نەنگییەکی زۆرە و هاوکات نابێتە جێگەی یەقینی هیچ کەسێکیش، ئەگەر سەد لە سەد ئەو باسکردنە هیچ گومان و زەدە گێیەکیشی تێدا نەبێت. ئەمەش لە بەر یەك هۆکاری سادە ئەویش ئەوەیە، کە ئەو سیاسی و سەرکردانە، لە ژیاندا نەماون تاکو ڕاستی ڕووداوەکان باس بکەن و دەرفەتی وەڵام و بەرگریکردنیان لە خۆیان هەبێت. کوردیش وتەنی مرۆڤ کە مرد، شەیتان دەستی لێ هەڵدەگرێت و دەچێتە خانەی قسە هەڵبەستن بە دەمی مردووەوە. ئیدی باسکردنی کەسەکان دوای مەرگییان، ئاکارێکی کۆمەڵایەتی و کەسی جوان نییە، بە تایبەتیش کاتێ ئەو باسکردنە کەسانێك دەکاتە ئامانج، کە هاوڕێ و هاوخەبات و هاوبیری نزیکی هەخنەگرەکە خۆی بێت. کتێبی لە بری بیرەوەری، ڕووبەرێکی گەورەی بۆ هەخنەگرتن و ناشیرین نیشاندانی خەباتی چەکداری و بە تایبەتیش یەکێتی تەرخانە. نووسەر هەموو ئەو ڕووداوانە دەگێرێتەوە کە لە میانەی خەبات و تێکۆشانی شاخدا ڕوویانداوە و ساڵانێکی زۆر بە سەریاندا تێپەڕیوە. لەو گێڕانەوانەیدا، تەنانەت تاەبانیش نەبوێردراوە، کە هەتا دوا کۆنگرەی یەکێتی، مەلا بەختیار بە (جەنابی مام) ناوی دەهێنا. بۆگومان ئەمە گرفتەکە نییە، چونکە ئاساییە کەسانێك هەخنەی حزبایەتی و شوێنی و ژیانی پێشمەرگایەتی بکەن و پشت بکەنە

سەرکردەکانی ئەو شۆشە، بەڵام ئەوەی ئاسایی نییە ئەوەیە، ئەو کەسە سیاسییەکی وەك مەلا بەختیار بێت. چونکە ئەو هەموو تەمەنی خۆی لە ڕێی ئەو شۆشە بە خەباتی نەهێنی، ناو شار، شاخ و دوای ڕاپەڕیندا، لە نێو یەکێتی بردە سەر. ئەگەر گریمان یەکێتی خاوەنی ئەو هەموو خەوش و ناشرینییە بووە، بۆچی لە نێو یەکێتی دەمایەوە؟ ئەگەر پاساوی ئەوە بێت، ئازای شۆشی دامەزراند و لە سەنگەی ئەوە زیندانیکرا و لە سەردەمی شاخدا نەوایەکی نەبووە پەنای بباتە بەر، بۆچی لە دوای ڕاپەڕینەوە جارێکی تر لە زەحمەتکێشانەوە چووەوە نێو یەکێتی و تا پێستی بەرپرسی دەستەی کارگێڕی ڕێیشت؟ هیچ دیمانەیەکی ناوبراویشم نەدیوە، دەیان و سەدان جار دەستەواژەی (جەنابی مام) دووبارە نەکاتەوە. کە واتا ئەمت لەچی و ئەمەت بۆ؟ ئەگەر یەکێتی دیلی کوشتبێت، لە سەر خۆشەویستی سزای ژنی دابێت، کەسانی بۆ تاوانی زیندانی کردبێت و کۆخا و دەرەبەگ و ئاغای لە ئامێزی خۆی گرتبێت، وەك ئەوەی نووسەر لە کتێبەکەیدا نووسیویەتی، بۆچی ئامادە بووە هەر یەکێتی بێت؟ بۆیە هەموو ئەو ڕەخنانەی ناوبراو لە یەکێتی، بە بۆای من هیچ بەهایەکی سیاسی، فیکری، مەعریفی و مێژوویان نییە. بەکو یەکێتی بوون مەرکەکە بە مەلاوە نووساوە و تا دەشمرێت خەڵك بە یەکێتی دەزانێت. ئیدی هەر ڕەخنەگرتنێك لە یەکێتی و سەرکردە و کادیر و پێشمەرگەکانی، نووسەر پێی بزانێت یان نا، حەز بکات یان نا، لە دیدی من ڕەخنەکردنی خۆیەتی. ئەو کتێبە، ئەو کاتە بە های دەبوو، ئەو کاتە ڕەخنەکان شوێنی خۆیان دەگرت و لێژیکی دەبوون، کە نووسەرەکەی لە دەرەوەی ئەو شۆشە و ناشرینییەکانی بوایە، وەك ئەوەی خۆی وێنای دەکات. دەنا کارەکتەرێکی سیاسی، کە تەمەنی خۆی لە نێو شۆش و یەکێتی و کۆمەڵە بردبێتە سەر و هاوکات داکۆکیکەرێکی سەرسەختی (جەنابی مام) یش بووبێت تا ژیان ئاوایی نەکردبوو ، ئیدی نازانم خوێندنەوە بۆ ئەو مێژووە، بە شێوەیەکی لنگە و قووچ ، یاخود تاوانبارکردنی مام بە بێدەنگی و بە ئاگابوون لە بەشێك لەو ڕووداوە تراژیدیانە، چ مانایەکی هەیە؟ بەشێك لەو ڕەخنانەی نووسەر لە شۆشی کوردی و خەباتی شاخ دەیانگرێت، بۆ خوێنەر جێگەی سەمەرەن، چونکە وەك ئەوە وایە کەسێك لە دوورەوە ڕوانیبێتییە ئەو خەباتە و دژی ئەو ڕێبازە سیاسییە بێت کە شۆشەکەی لە سەر هەڵچنراوە. بۆ نموونە: نووسەر لە لاپەڕە (45) ی کتێبەکەیدا دەنووسێت:(حزبە سیاسییەکانی کورد، کاتێك لە قۆناغی ژێر زەمینی گواستویانەتەوە بۆ خەباتی چەکداری، بەو ژمارە کەمەی کادر و ئەندامانییان کە بە نەهێنی پەروەردەیان کردوون، دەرەقەتی لەشکرێك چەکدار و ئەندام ولایەنگری کۆنەپارێز نەهاتوون) سەرنج بدەن، لە جیاتی پێشمەرگە چەکدار بەکار دێنێت،

واتا به مەبەست دەیەوێت پیرۆزی ئەو شوناسە بگۆڕێت. لە ڕاستیدا، ئەمە بەچوونی هەر کەسێك بوایە جێگەی لە سەر وەستان نەبوو، بەڵام بە سیاسی و ڕۆشنبیرێکی وەك مەلا بەختیار، جێگەی هەڵوەستەکردنە، چونکە نابێ ئەو هێندە لە واقیعی سیاسیدا ژی و سیاسی و فەرهەنگی و مێژوویی کۆمەڵگەکەی بێ ئاگا بێت.
هەموومان دەزانین ئەوانەی نووسەر بە کۆنە پارێز ناویان دەبات، ئەو چینە هەژار و چەوساوە و شۆڕشگێڕەن، کە پانتایەکی گەورە لە شۆڕش و بزوتنەری خەباتە چەکدارییەکە بوون. ئەوانە، لە ڕووی پێکهاتە و ناسنامەی کۆمەڵایەتییەوە، ئاماژە بن بێ هەر شوناسێکی کۆمەڵایەتی، هیچ لەوە ناگۆڕێت کە بەشدار و قوربانیدەر و درێژە پێدەری سەرەکی و هەمیشەیی خەباتی شاخ بووینە، هاوتەریب لە گەڵ بژاردە سیاسی و ڕۆشنبیریەکەی شۆڕش. پاشان هیچ شۆڕشێك و خەباتێکی چەکداری هەیە لە دنیادا، نوخبەیەکی سیاسی و ڕۆشنبیر بە تەنها سەری خستبێت؟ گومانم نییە نووسەری کتێبەکە، کە بە وردی ئاگاداری مێژووی سیاسی جیهانە، مەبەستی لەو بڕچوونە، تەنها لێدانە لە یەکێتی و خەباتی شاخ و کارەکتەرەکانی، دەنا دیسانەوە بڕچی ئامادە بووە هاوسەنگەری ئەو کۆنە پارێزانە بێت؟ لەلایەکی دیکەوە، دەکرێ بپرسین، ئاخۆ مام جەلال و نەوشیروان، ماهیەتی ئەو چینە کۆمەڵایەتیەیان نەناسیوە و نەزانیوە؟ بگومان زۆر زیاتریش لە مەلا بەختیار، بەڵام جیاوازیەکەیان لەوە دایە، کە ئەوان سیاسی دووربین و خوێنەوەی وردیان بێ کۆمەڵگەکەی خۆیان کردووە و دەشیانزانی خەباتی شاخ بە تەنها، بە مەلا بەختیار و کادیر و خوێنەوارەکانی کۆمەڵە سەر ناکەوێت، بەڵکو دەبێ کرێکار، مامۆستا، کادیر، کوێخا، بگرە سەرۆك هۆز و عەشیرەتیشیان لەگەڵ دابێت. ئەمە واقیعی سیاسیدا ژی کۆمەڵگەی ئێمەیە و دەبێ قبوڵمان بێت. تەنانەت ئێستا ئەگەر یەکێتی یان هەر حزبێکی تر، بچێتە هەڵبژاردنەوە و هەموو نووسەران و ڕۆشنبیرانی کوردیش دەنگی پێ بدەن، ناکاتە نیو کورسی پەرلەمان. بۆیە ئەوەی مەلا بەختیار دەیڵێت، بە داخەوە شکانەوە و گاڵتەکردن و بەکەم سەیرکردنی هەموو ئەوانەیە، کە بەشداری خەباتی شاخ بووینە و دڵنیاشم زۆرینەیان هاوڕێ و هاو ڕێبازی نزیکی ئەو بوونە. ئیدی ئەو جۆرە باسکردنە، تەنها ڕشتنی کینەیەکی سیاسییە، کە دەرهاوێشتەی دەرەنجامەکانی کۆنگرەی چوارەمی یەکێتییە و هیچی تر.

بڕچوونەکانی نووسەر لەو کتێبەدا، پارادۆکسی زۆریان تێدایە، کە دەلالەت لە گۆڕینی هەڵوێست و پاشگەزبوونەوە لە بنەمای خەباتی سیاسی لە ڕابردوودا، بە تایبەتیش یەکێتی بوون دەکات. ئەمجارەیان

لە لاپەڕە (105) دا دەنووسێت:(کە مفاوەزاتی یەکێتی و حکومەت لە ساڵی 1984کرا، خۆم هەر باوەڕم بەوە نەبوو کە بە عس مافی کورد بدات) نووسەر لە کاتێکدا، دوای سی و شەش ساڵ ئەمە دەڵێت، کە خۆی ئەندامی ئەو وەڤدە بووە و دەیان وێنەشی لەو مفاوەزاتە بێ یادگاری گرتوون! لە وێنەکانیشدا، نەمبینیوە نیگەرانییەك بە ڕووخساری مەلا بەختیارەوە دیاربێت کە بۆای بەو دانیشتنانە نەبووە. ئیدی حاشاکردن لەو مێژووە تاکوێ بێ دەکات؟ ئەمە ئەو کاتە شوێنی خۆی دەگرت و دەبووە مێژووێکی سیاسی و دەسکەوتێکی کەسی و تایبەتی بێ ئەو، کە لە ساتی مفاوەزاتەکە بوایە نەك ئێستا ئەمە بڵێت. گەرچی نووسەر، لە پێناو ساغکردنەوەی ئەو بۆچوونەی، مام جەلال دەکاتە گەواهیدەر، بەڵام ئەو لە ژیان نەماوە، هەر کەسێکیش لە ژیان نەمابێت، ناتوانرێت بکرێتە گەواهیدەر بە سەر هەر ڕووداوێکەوە بێت. مەلا بەختیار توندتریش دەدوێت و ئەمجارەیان هەرپەیوەست بەو مفاوەزاتە لەلاپەڕە (220) دا دەنووسێت:(▯▯▯ ▯▯▯▯▯ ▯▯ ▯▯▯▯▯▯▯▯▯ *1983* 1985سەرنەکەوت) نووسەر لە کاتێکدا تاەبانی وەك کەسێکی سەرنەکەوتوو لەو مفاوەزاتە دەناسێنێت، کە خۆشی ئەندامی هەمان وەڤد بووە. ئەمە تەنها بە ئامانج گرتنی تاەبانییە. چونکە هەموومان دەزانین مام جەلال بە تەنها مفاوەزاتی نەکردووە و شاندێکی مەکتەبی سیاسی کە لە (مەلا بەختیار و ملازم عومەر و فەریدون عەبدولقادر و فوئاد مەعسوم) پێکهاتبوون، ئەندامانی شاندەکە بوون. لە سرووشتی کاری دیبلۆماسی و دانوستانی نێو شاند و وەڤدەکانی دوو لایەنی نەیار و ناکۆکیشدا، هیچ کاتێك شکست، یان سەرکەوتنی دانوستانەکان، ناخرێتە ئەستۆی تاقە کەسێك، بۆیە ئەوەی نووسەر دەیڵێت نا لۆژیکی و نا بابەتییە. بۆگومان خوێندنەوەی نووسەر بۆ ڕووداوەکانی ئەوکات، لە کاوەژنەی ئێستاوە و بەو تێگەیشتنەوە، جۆرێك لە شێواندنی مێژوویی دروست دەکات، چونکە هەموو ڕووداوێك، پەیوەستە بەو زەمینە و زەمەنەی تیایدا ڕوودەدات، بۆیە ئەو ڕووداوانە، هەنگە بێ ئەو کاتی شێش دروست ببن، بەڵام کاتێ بە ڕوانگەی ئێستا دەیانخوێنینەوە و دەیانبەستینەوە بە واقیعی ئێستا، ئەوا خوێندنەوە و هەڵسەنگاندنێکی بابەتییانە نییە. لەو ڕوانگەیەشەوە، ئەگەر مەلابەختیار هەزاران جار هەخنە لەو واقیعە و لەو ڕابردووە بگرێت، هیچ بەهایەکی نییە، چونکە خۆی لە نێو ئەو واقیعە بووە و هەڵوێستێکی کرداریشی نەنواندووە وەك پەرچەکردارێك، کە بۆچی بە نموونە یەکێتی دیل دەکوژێت؟ ئەو نەك هەر ئەمەی نەکردووە، بگرە لە دوای ڕاپەڕینەوە، یەکێاست سەنگەر دەگوازێتەوە نێو یەکێتی. نووسەر بەردەوام دەبێت لە قۆزەوەن نیشاندانی خەباتی شاخ و ئەمجارەیان دەنووسێت:(هەرێمەکان لە

گەشەکردنی عەسکەری دابووون و هاوکات سەرانەسەندن، وەك کێلە سەیرکردنی خەڵکی، ئازاردان و لێدانیش بڕەوەی دەسەند. لا349) هەنگە زۆربەمان بزانین کە ئەم دیاردە ناشرین و نا شارستانییانە، لە پەراوێزی شارستانی شاخدا بوونیان هەبووە، بەڵام پرسیارە جەوهەرییەکە لێرەدا ئەوەیە، بۆچی نووسەر وەك سەرکردە و پێشمەرگەیەك، ئێستا کێنە کا بەبا دەکات و ئەوکات هەڵوێستی نەبووە؟ کە دەیزانی ئەمە ماهیەتی ڕاستەقینەی خەباتی شاخە بە بۆای ئەو، بۆچی ئامادەبوو هاوسەنگەر و هاو ڕێبازی ئەو(جەلادانە) بێت وەك ئەوەی ئەو وەسفیان دەکات؟ بۆچی وازی لە ژیانی شاخ و پێشمەرگایەتی نەهێنا و وەك پەرچەکردارێك نەچووە دەرەوە؟ بۆیە ئەمە هەڵخەڵەتاندنی خوێنەر و فریودانی خەڵکە لەلایەك کە شارستانی شاخ لەمەدا کورت بکاتەوە و لەلایەکی دیکەشەوە، دوای چل ساڵ زیاتر تازە بێت ڕەخنە لەو دیاردانە بگرێت. ئەو لەکاتێکدا ئەم کردار و ڕەفتارانەی بینیوە و بە چاوی ئێستا و بە تێگەیشتنی ئێستای خۆی ڕەخنەیان لێ دەگرێت، کە هەرخۆی دان بەوە دا ئەنێت کە لە نێو چەقی ڕووداوەکان بووە. بە بەڵگەی ئەوەی لەلاپەڕە (366) دا دەنووسێت:(بەندە لە ساڵی 1976 وە نەك هەر ئاگام لە ڕووداوەکانە، بەڵکو لە نێویشیان دابوومە) ئەمەش خۆی لە خۆیدا پووچەڵکردنەوەی ئەو بۆچوون و ڕەخنانەی خۆیەتی. بۆ دەنگ بوون لە سەر هەڵە و تاوان لە ڕووی یاساییەوە، هاوبەشیکردنە. بەشێکی دیکەی کتێبەکە، قسەکردنە لە سەر ئاڵای شارستانی و ئەو هەڵوێستانەی ڕووبەڕووی نووسەر بوونەتەوە، لە میانەی ڕاگەیاندنی ئەو ڕەوتە و جیابوونەوەی. هەبەتە ئەمە مێژووە و دیارە و زۆریشی لە بارەوە نووسراوە، بەڵام ئەوەی نا لێژییە ئەوەیە، کە نووسەر جیابوونەوەی ئاڵای شارستانی لە یەکێتی، هاوشێوەی جیابوونەوەی گەلان لە زەمەنی دوای ڕاپەڕیندا دەبینێت. بە بۆای ئەو، نەوشیروان و یەکێتی کە دژی جیابوونەوەی ئەوان بوون، خۆی لە یەکێتی جیابووەوە و گەلانی دامەزراند و مام و یەکێتیش قبوڵیان کرد. نووسەر کە سیاسییەکی بە ئاگاو ڕۆشنبیرە، دەبوو ئەو دوو هەڵوەرجە سیاسی و بابەتی و شارستگرییەی بەراوردی یەکتری کردبا، کە گەلان و ئاڵای شارستانی تیادا دامەزران. ئاخر جیابوونەوەی ڕەوتێك، لە هەناوی حزبێکی سیاسیدا، ئەو حزبەش لە یەك کاتدا لەگەڵ دەیان نەیاری خۆی لە شەردا بێت، وەرای ئەمەش لە قۆناغی ڕزگاری نیشتمانی و خەباتی چەکداری دابێت، لە هەمووشی سەختتر لە بەرامبەر هێزێکی شۆڤێنی وەکو بەعس وەستابێتەوە، چۆن وەکو جیابوونەوەی ڕەوتێکە لە زەمەنی دوای ڕاپەڕین، کە زەمەنی ئازادی و خۆ بەڕێوەبەری فرەیی سیاسی و حزبییە؟ ئەم بەراوردکارییە، هەر کەسێك بیکات بۆوام وایە لە بۆ ئاگایە، بەڵام ئەوەی مەلا بەختیار زۆرتر پاسا و هێنانەوەیەکی

سیاسییە لەوەی بۆ ئاگایی بێت. دەنا خۆی باش دەزانێت ئەم دوو جیابوونەوەیە، لە هەموو ڕوویکەوە زۆر جیان لە یەکتری و هەر بەراوردیش ناکرێن. ئەم کتێبە، گەرچی بەشێکی زۆری وەرامدانەوەی کتێبیەکەی(برایم جەلال)ە، ، بەڵام ئەمەیان پەیوەندی بە ئێمەوە نییە، بەڵکو تەنها دەمانەوێت وەك خوێنەرێك بپرسین، کە بۆچی و لە بەرچی ئەو کتێبە لە ئێستا دەنووسێت و بۆ دەکاتەوە؟ کە وەڵامەکەی ڕوونە، چونکە یەکەم: پێگە و دەسەڵاتی لە نێو یەکێتی نەماوە، دووەم: هەریەك لەمام جەل و نەوشیروان مستەفا لە ژیان نەماون.

نووسەر گەرچی بە کەسێکی ورد لە ڕووی نووسین خۆی دەناسێنێت، بەڵام گەلێك هەڵەی لەو کتێبەدا کردووە وەك:

- لا38 نووسیویەتی:_(مەحمەد حەلاق و هاوڕێکانی لە ساڵی 1994 شەهید کران) بڕگومان ئەم بەرواڕە هەڵەیە، چونکە ئەوان لە 2/11/1995 لە ڕووداوێکدا کوژران.
- لا63 نووسیویەتی:_(شەڕی قرناقاو پشت ئاشان لە ساڵی 1982بوو) ئەمەش هەڵەیە، چونکە ئەو شەڕە لە 1/5/1983ڕوویدا.
- لا 98 (نووسەر سەید کاکەی بە شەهید داناوە) لە کاتێکدا ئەو هێشتا لە ژیاندا ماوە.

*لا 121 نووسیویەتی:_(مەنەڵگ، گەڵانەوە بۆدیالێگ و ڕووداوی ڕابردوو) بەڵام گەڵانەوە بۆ ڕابردوو فلاشباکی پێ دەگوترێت، مەنەڵگ بە مانای خوێندنەوە لە ناخەوە.

- لا 191 (نووسەر ڕەخنە لە ئەحمەد بانیخێلانی دەگرێت کە چۆن بە پێشمەرگە دەڵێت چەکدار) بەڵام هەر خۆی پێشتر لە لاپەڕە 45 دا چەکداری نووسیوە. ئەمەش نەبوونی ئاگاییە لە ڕەخنەگرتن.
- لا 213 نووسیویەتی:_(شیعری هەوارەی سەیدا ساڵحی نەمر لەلایەن تیپی مۆسیقای سڵێمانی کراوەتە سروود) ئەمە هەڵەیە، چونکە ئەو سروودە کە بە دەنگی هونەرمەندان (ئاراس محەمەد شەوقی) و(کامل مستەفا) گوتراوە، لەلایەن تیپی مۆسیقای زانکۆی سڵێمانی لە ساڵی 1977 کراوەتە سروود.
- لا272 نووسیویەتی:_(ناحیەی سەید سادق) ئەمەشیان هەڵەی تێدایە، چونکە ناحیە نییە و قەزایە.
- لا340 نووسیویەتی:_(بەیاننامەی 27ی حوزەیرانی ساڵی 1967) بەڵام ساڵەکە 1966 بوو. چونکە ئەم بەیاننامەیە، لە ژێر کاریگەریەتی ئەو شکستە ڕاگەیاندرا کە سوپای عێراق لە شەڕی

هەندرێن مانگێك پێشووتر تووشی ببوو.

- لا450 نووسیویەتی:_(خێپیشاندانەکانی 17 ی شوباتی 2012) ئەمەش هەڵەیە، چونکە ساڵەکە 2011بوو.

دواجار دەمەوێ ئاماژە بەوە بدەم، گەرچی نووسەر لە سەرەتای کتێبەکەیدا، باس لە ڕەقی سایکۆلۆژی و کینەی سیاسی دەکات و هەوڵدەدات شرۆڤەی ئەو حاڵەتە بکات و خۆشی لە نووسینەوەی ڕووداوەکان نەکەوێتە ژێر کاریگەریەتی ئەو هەستە سایکۆلۆژییە، بەڵام بە داخەوە زمانی ئەویش لەوکتێبەدا، لە گەڵێك شوێن زمانێکە لە ژێر کاریگەریەتی ئەو کینە سیاسییەی ئابردوو دایە و گەڵێك وشە و دەستەواژەم کەوتنە بەرچاو، کە تووندوو لە دەرەوەی زمانی نووسینی سیاسییانەن. بێ نموونە وەك دەستەواژەی: (سووکی وەکو خۆی لا 114) ئەمەش دەڵەلاتە لەوەی کە ئەو خۆشی تا ئادەیەك هەڵگری ئەو زمانەیە، کە بارگاوییە بەو کینەیە. لە مەش سەیرتر و کارەساتر ئەوەیە، کە نووسەر لە ئابردووی خۆی هەڵگەراوەتەوە و بە شێوەیەك باسی یەکێتی و کادیر و تەنانەت سکرتێرەکەشی دەکات، وەك ئەوەی خۆی ئێژەك لە ئێژان بێ چرکەیەکیش یەکێتی نەبووبێت. ئیدی نازانم نووسەر کێ چەواشە دەکات و فریوی دەدات؟ دەیەوێت مێژووێك باس بکات، وەك ئەوەی ئەوەی دەیەوێت و مەبەستیەتی، نەك وەك ئەوەی هەیە و ڕووداوە و دەبینرێت و ماوەتەوە. هەر چییەك و هەر چۆنێك بێت، مەلا بەختیار لە کتێبەکەیدا، لە بری ستایش دادەبەزێتە سەر یەکێتی، خۆی وا وێنا دەکات کە تەماشاکەرێکی ئەو مێژووە و ئەو ڕووداوانە بووە. دواجار ئەم کتێبە بە بۆای من، هیچ ئەرزشێکی سیاسی و مێژوویی نییە. چونکە لە سەردەمێکدا نووسراوە و باو دەکرێتەوە، کە نە تاڵەبانی، نە نەوشیروان مستەفا لە ژیاندا نەماون. ئەمەش تەنها یەك ئاماژە دەگەیەنێت، ئەویش نابوێری نووسەرە لە گۆانەوەی ڕووداوەکان، پێش مەرگی ئەو دوو سەرکردەیە. ئەمە بۆا و تێگەیشتنی منە دوای خوێنەوەی کتێبەکە.

- پەراوێز :_ لە بری بیرەوەری: نووسینی: مەلا بەختیار، باوکراوەی: ناوەندی ڕۆشنگەری چاودێر_2020سلێمانی.

خەر و سەدەقەی نیولیبەرالیزم لەم جەژنەدا گەشتی قوربانی گەلانی ناوچەکەیە.. ئیبراهیم بابان

لە دوای جەنگی جیهانیی یەکەمەوە هەژەمۆنیا ناوەندا بووە چەقی ململانێی زلهێزەکانی دونیا و بازاڕەکی گەورەی ساغ کردنەوەی کاپاکانی وەاتانی بەرهەمهێن.
لەئێستا پەژەی نیولیبەرالیزمی جیهانی بەرایەتیی ئەمریکا و بریتانیا هاوکات بەشێک لەووواتانەی کە لەژێر پەردەی دژە نیولیبەرالی و پۆزتیفست بە تایبەت وەاتی چین کە ئاپاکەی چەکەش و داسە کەچی ئیمپریالیستەکی سەردەمیانەیە لەگەڵی داگیرکردنی بازار. ئەمیش دەستەکی باڵای هەیە لەهەمو پشەوی و ئاژیەکانی ناوچەکە وەکو زیندەورەکی کوشندە کەوتونەتە گیانی ئەم ناوچەیە و هەر هەژە بە جۆرێک و بە بیانوەک شەرعیەت بە داگیرکاریی و دەستوردانەکانیان ئەدەن، لە هەمانکاتدا ئەم زیندەورە دەندیە گەورەی دانا بە ئاشکراو بە نهێنی تەر خەراکیان ئەکات و بە کاریان دێنە هەرکاتەکیش دەنگەکی ناڕازی بەرزبەتەوە هەربە گەراکانی ناوەوی ئەم دەنگە ناژیە کپ دەکرێت تەمەتی تیرۆری دەخرێتە پاڵی.

گەورەکانی هەژەمۆنیا ناوەند بە قەناغەکی مەترسیدار گەیشتون چ وەک سەپاندنی هەژموون یان وەدەستهێنانی ئابووری زیاتر وەاتانی زلهێز دەیانەوێ بەجۆرێک گەورەکاری بکەن کە لەبەرژەوەندی دەستکەوتی ئابووری خەیان بێت وەکەمترین زیانیش بەرخەیان بکەوێ. لەکاتێکدا لەسەردەمی کابینەی "ترامپ" تەواوی هێگاکانی ئابووقەی ئابووری بەسەر گلانی ئێران وەک ئێلتەرناتیڤی جەنگ تاقی کردەوە بەمەبەستی سەرهەڵدانی ناوخەیی و گەورەکاری لەسیستەمدا، کە بە ئەنجام بوو لە ئێستاشدا لە کابینەی "جۆبایدن" هێگاکانی گەورەکاری جیاوازتر دەردەکەون بەتایبەت دانوستان و هێکەوتن لەپەناو دەستەمکردنی ژەمی ئێران.

هەژەمۆنیا ناوەند بە قەناغی فەتحی مەدەرنەتی سەرمایەداریدا تێدەپەڕێ، کە ئەم فەتح و گەورەکاریە جگە لە ماوەرانی و خراپی

هەوشی ئابووری وسیاسی و کۆمەڵایەتی ماناوەی کێشکان و دووبارەکی لەناوان نەتاوەکاندا هیچ سودێکی تری نابێ.

هەرلەپەسەی بەناو بەهاری عەرەبیدا مەکینەی گەڕانکاریکان لە چوارچێوەیەکی ناوچەیەدا کوتەتە کار و ناوە ناوە وەاتەک و سیستەمێک دەهاتە. دوو دەوڵەت کە تا ئێستا تەسلیم بەو گۆڕانکاریە نەبونە تورکیا و ئێران کۆئەمانیش لەپشتاو پاراستنی هەیمەنەی خۆیان هەموو هێگاکانی ماناوە دەگرنە بەر. تاکە هێگاش وەکوو دیفاکتۆ بەکاری دەنن دروست کردنی پشتوینی و جەنگێ لە ناوچەکەدا لە هێگای بزوتنەوە و گروپێ تووندەو و هێکخراوە تیرۆریستییەکانەوە.
ئەم جوڵە و کردە ماناوەرانکاریانەش تەنها لە پشتاو دواخستن و پەکخستنی پڕۆژەی گەڕانکاریە لەناوچەکە کۆجگێ لەماناوەرانی بە خێکی سڤیل هیچ سودێکی تری نییە.

ئێران و تورکیا وەک بەانسی ماناوەی ئەوی تر:

پرسەی گەڕانکاری لەناوچەکە بەندە بەگەڕانکاری لە ژەمی ئێران یان تورکیا واتە ماناوەی ژەمی ئێران و دەستەمە نەبوونی دابەتە هەی پاراستن و ماناوی تورکیا، بە پچەوانەشاوە ماناوەی ژەمی تورکیا دابەتە هەی پاراستنی ژەمی ئێران وەک ئەوەی کە سەربەک لە یەک کاتدا دوو مێی لەدەست بە و بیاوە سەریان ببێ بەام لەیەک کاتدا نەتوانێ پەکاوە ئەم کارە بکات. بەیە پەلهاوەشتنی وەاتانی ئێران و تورکیا بە ناناوەی پشەوی لە سوریا، یەمەن، لیبیا، ئەفغانستان و ئەفریقیا تەنها مانەرەکە بە درێژکردنەوەی تەمەنی دەستەاتی خۆیان.

جەنگی ئیسرائیل و فەستین

تەوقیتی جەنگە ساخیەکەی نەوان بزوتەوەی حەماس و ئیسرائیل دوای ئەوە دێت کە ئەمریکا جارەکیتر لەگەڵ ئێران چووە ناو گفتوگۆیەکی وەکەمەک هێکەوتنی بچووک لە نەوانیاندا ئەنجامدرا ئەم جەنگە لەوکاتەوە سەرهیەدا، تائێستا جگە لەخێکی سڤیل هیچ دەستکەوتکی تری نەبووە بە هەردوولایان. ئەم جەنگە ناراستەوخۆ لەلایەن تورکیاوە پشتگیری دەکرە لەهێگای هێکخراوی حەماس بەئەوەی جارەکیتر پشەوی لەناوچەکە دروست بکاتەوە و بەرەیەکی تری جەنگی ماناوەرانکاری لەناوچەکە بکرێتەوە بەمەبەستی پەکخستنی ئەم گفتوگۆیانەی کە لەنەوان ئەمریکا و ئێران ئەنجامدرێن. بەئەم مەبەستەش جولاندنی سەزی ئایینیی و بەکارهێنانی ئاین وەکو فریادرەس

لەپناو مانەوەی خەی تاکە فاکتەر بە هەوایەتیدان بەم جەنگە کاریگەریی دانان لەسەر وەاتانی موسەمان و بەمبەستی فراوان کردنی جەنگ.

هەگەچارەکان:

هەگە چارە وشیاربونەی تاکی هەژەماتی ناوەاستە. لەکاتەکدا کەخەسک لەئەنجامی مانەوەی ئەم دەستەاتە دیکتاتریانە هەرزەرەمەندن و بەگەانیشان زەرەرەکیان زیاتر دەبە پەویستە ئەم خاانە کاری لەسەر بکرە.

١- خەسک پەویستە ەیزەکانی خەیان یەکخەن، لەهەگەی خەپیشاندانی خەسکانە و دوور لە دەستی دەرەکی حکومەتەکانیان بەوخەنن و بەبە دەستوەردانی دەرەکی حکومەتەکی هەشید و مەدەنیی دروست بکەن.

٢- لە هەی پەسەی هەبژاردنەوە دەستاو دەستکردنی دەستەات بکەنە ناچاریەک و هەژمەکانیان ناچار بەدەست لە کار کەشانەوە بکەن.

٣- هەزگارکردنی ئاین لەدەستی هەژەم دەتەاتداران بەئەوەی چیتر نەبەتە کەرەستەی جەنگی ماەوەرانکارانە.

٤- بەیاری پەکەوەژیانی ئاینی و کولتووری و زمان و نەتەوە جیاوازەکان لەناوچەکەدا بەشەوەیەکی ئاشتیانە و پاراستنی مافە کولتووریی و نەتەویەکانی یەکتر چونکە لە بیرمان نەچە ئەم نەتەوە و ئاینە جیاوازانە بە تەپەبوونی کات لەوی کولتوور و فەرهەنگیەوە تەواو تەکەە بوونە جگە لە یەکترقبوە کردن هیچ هەگایەکی تری چارەسەری نییە.

٥- هەموو ئەم خاانە بەودەکرەت کە کەمەگەی هەژەماتی ناوەاست ماهیەتی سیستەمی سەرمایەداریی بناسە، لە هەمانکاتدا لە فەکانی هەژەمەکانی وەاتەکەشیان هەشیاربنەوە. کەمەگە خەی بەخاوەنی سیاسەت بزانە و سیاسەت لەدەست سەرمایە و بازاە ئازاد بکات.

ئایا ئەم چەن دەکەر؟ وەامەکەی ئەویە: تەنها پەویستی بە لەخەبردویی و قبوەکردنی جیاوازییەکانی بەرامبەر. ئەگەر ئەم نەکەین دەبە تا ماوین لە جەنگدا بژین لە پەناو هیچ!

ئیبراهیم بابان

ئازادی و دیوخانی سیاسی.. چالاکی ئاغجلری

بنەماڵەی بارزانی لە زەمانی گەنوی ملا موستەفا لە روسیاوە منپلی گورترین پارتی سیاسیئوسردەمیان کرد کە پارتی دیموکراتی کوردستان بوو ئەمش بە هکاری غیابی خوندنویکی عقانی لایدامزرنرانی ئوکاتی حزب لە پتوند بە تنپاندنی هژمونی عشائیری لە ناخایاندا ، ئاکام چانسی بارازانیوک شگرکی عشائیری بە نفوس بە ئرنی شکایو داکە لسر شانی گیرسایو و گرتنی جویسیاستی کوردستانی عراق بە سرئش حاسە کرد ، پاسق و پشتیوانی ئم هژموون و سرک گرایی وکزادی پاشخانی دیوخان و ناوبانگ بە ملا موستەفا بدستهات. دیارە زری نبرد خونوارکان کە بەباڵی مکتبسیاسی ناسرابوون خواستی استکردنوی هکە بوون و دژ بە بارزانی وستانو برامبر باڵادستی لو شش کە بارزانی باڵی تواوی کشابوو بسردا بجرک بدر لە خی و نزیکە خونکانی تواویدوروبریان بە خزمتکار و گدا وبنا ئکرد و تا ئم چرکە ساتش کو و کوزاکانی بردوامن لسر ئم فرمو بسر کمگی کوردیدا تعمیم کراو (بخشیبیان بە ترشتی)!!، ئمش لە پناوی بردوامیدان بهناسیدیوخانی نو خ و مانویان لو جوگرافیا بر تسکدا، هرچندە ئم خستت تعمیم ناکرت بسر کی خو دیوخانزادکانی تردا بام لای ئمان و نموونکانیان بتە فرهنگ و درژی پددن، شری مانوش بهرشویک بت ئنجامی ئدن لو پناودا و گرنگ مانوی ئایکنکیە لە سردارتی بسر خکدا دیارە ئمجرە لە ئدکار و خستت بە شاگی دیکتاترخوازکان دبینرت.

شبوونوی ئم فرهنگ خکیە و پردپشکردنی بە سیاستی نتویی لناو ششی کوردستانی عراقدابووتە ئمری واقع ، لرو دوای نزیک بە هشت دیی بق تروسکاییک لە گشی کمایەتی و کرانویکیسردمیانی پلکش نکرد، بوارکی نهشتو لە دووتوی ئو بناو شش نتویی و چکداریدا بهوستکردن لە سرخانە فیکریکی پیوند بە تپاندنی دخی

چەقبەستووی ژیانی سیاسی و کۆمەڵایەتیکۆمەڵگەی کوردی لە کوردستانی عێراقدا .

بەخێی پێوەری ریالیستی و لۆجیکی هەر دەستبردنێک بۆ ووبەرووبوونەوە و شکاندنی رەقیبدا پێویستی بەهوشیارکردنەوەی تاک هەیە بۆ هەرچی تێگەیشتن لە ئاسۆی پرسەکە، کاتێک ئەم پرسیارە هەستی نەتەوەیی کوردیژردەستەی لێگەڵ خۆیدا پەلکێش کرد و تەواو لە قەبدانی پرسەکەی ئاوێتە بە هەمان لیخنیکرد و وایانکرد هەر دەستبردنێک لەلایەن بزاوتێکی تروە کە لە دژەوەی فەزای خۆیان بێت، دۆخێنە حاشیەوە و دژ بە خواستەکانی خەڵکپێناسە دەکرێت، بەدەر لەمە ملکەچی هەمان ئاراستەی سیاسی دەکەن و دەبێت بە هەمان پێخوری سیاسی خوانەکەبەندبکەن ، ئەمەش تا ئاست چاوەروانکراوی خۆیان ئەو جۆهەرەی فەناکرد کە تەعبیر لە پرسی کۆمەڵگەی کوردیبکات.

بەخێی شەشی چەکداری بۆ بارزگاریکردن لە مانەوەی فیزیکی دوابژاردەیە، کاتێک رەقیبەکەت تەواوی دژگاکانتبەسردا دابخات بۆ هەرچی گەیشتن بۆ چارەسەری کێشەی نادادی بەرامبەر ئەو پرسەی تەدەکەشیت لە پێناویدا، پێچەوانەوە لەو شەشەی ئەم بنەماڵەیە بووە سەردار و خاوەن دیوخان نەک سەرکەوتنی ئازادی بۆ گەلبەرجەستەکرد بە موفهومە عەقڵانیەکەی بەکو ئەم عەقڵیەتە بووە هەی کوشتنی کەی پێشکەوتن و کرانەوەیکۆمەڵگەکە بۆ جۆرێک خۆتی سیادی دیوخانیان سەرەخست کە هەر بزاڤێک بۆنی کرانەوە و بەرچاووونی خەکیلبکرایە بۆتوندی بەووپدا دەهاتنەوە بۆ هەرچی مانەوەی خۆیان و درێژدان بۆ فەرهەنگی سیاسەتی دیوخان وەووپێشکردنی بۆ فەرمەی کە پیێدەوترێت سیاسەت کردن لە فەزای کوردی و کوردایەتییدا، بۆیە هەر کەس و لایەنکەووی لەو دیوخانە کردبێت یان کۆیلایەتی و گەدایان قبوە کردوە وێان وەک بەرهەستکارێکی لاواز بۆجماوەوکەی خۆن و خواستەکانی مایپووچ و بەدەستی خاڵی لە دووری هەوارکەیان گیرساوەتەوە .

سیاسەت کردن بەرامبەر بنەماڵەی بارزانی بوێری فیکر و هەسوکەوتی عەقڵانی دەوێت بۆ هەرچی خاڵیکردنەوەی ئەورەواجە قۆمیەی کە هەردەم شەنی خۆیان مەرجەعیەتی کوردو کوردایەتیە بۆ معیاری سیاسی خۆیان، هاوکاتنیارکانیان دۆخنە ژێر باری نەتەوە و نیشتمان فرۆشی (١٦ ئۆکتۆبەر وەک نمونە)وە بۆ بەردوامیدان لەگەوجاندنی رای گشتی وەک ئەوەی لەسەری ڕاهاتوون.

واجی ئەم دیوخانە سیاسیانە وەک دەماستی پرسی سیاسی و کۆمەڵایەتی خەڵکی کوردستان درێژە بەهەژموونی بااڵدەستی خێی دەدات تاوەکو ئەو کاتەی هێزێک روئیای سیاسی و دونیابینی بە پرسی کورد جیاوازدەبێت لە فۆرمی ئەم هێزە کە درێژە بە سوتانی خۆنەکان و کوشتنی ئازادیخوازان دەدات بەقورسای ئەو جوگرافیاییەیەهژموونی بەسەردا زاڵە (زۆنەی زەرد)، ئەوەی دەمنێتەوە بە ئەو خۆنە نەرجسیانەیە کە ئازادیە خیاڵاویکانیان پێتانیوە و واقعش مانەوە بەردەوامکەیە لەو ژیانە موزەیەفدا کە لە هەناوی هێزە خسەپێنەکان (پارتی بارزانی) ووئامادەیی هەیە .

ئازادی و ژیانێکی باشتر بە خەڵکیش درێژە بەچاوەڕوانیکانی دەدات تاوەکو ئەو هێزە جەسورە ئامادە دەبێت بەئەو ئومێدەی کە پێچراوە لە خۆشویستی و ژیانێکی ئازاد و بە سانسەر کە شایستە بە هەر تاکێکی خەڵکیکوردستانە ! مانیفێستی دیوخانیش لە دونیای کوردییدا ئەو پانتاییە گۆشەگیرییە کە بەناوی دەسەاڵت ودەوڵەمەتداریەوە حوکم دەکات، وەک چۆن ئازادیش راپێچی ئەو دیو دیواری زیندان دەکات.

چاڵاک ئاغجەڵەری

گۆگا دوورکانی چاومان.. نووسینی: جەاڵی میرزا کەریم

[بە خوێندنەوەی ئەم کتێبە شیعرییە کلیکی ئێرەبکەن..]

بە پێشوە ژمارە ٩٨

بە خوێندنەوەی ژمارە ٩٧ی بە پێشوە کلیکی ئێرە بکەن..

پێفایلی شارێك.. عەبدولوەهاب بەیاتی/ و: نەژاد عزیز سورمە

گۆستانێك ، گۆستانێکی دی بەسەرەوەیە
نەوانیان
خۆشویستی، مەرگ، ئادەمزادی زیندوو
سواکەرو هەبوویی چاوچنۆکان. .
گەر پێ بە زار هاوار بکەی ،
دەنگکە دەتەوە(*)
لە هەناسەی مردووان و
کۆکەی زستانی ساناندا هەڵکەشراوە ..
گەر بتەوێ ابکەی ،
چەرچیی و فرێشیارە تاڵکەبازکان دوات دەکەون

لەو گەستانە گەورەیدا ،
لەو بیابانەدا
خوداوەندی شیعر سەربان
شاعیریش لە مەیخانەدا مرد.

- لە گۆڤاری(المقدمة)ی پاریسی ژمارە (6)ی ساڵی 1987، ل 12
(*) بە پێی تێکستی ئاسەی من ئامادەم پێ لە (دەنگدانەوە) ەاستتربوو .

بەرچنەیەک لە بەنەی گزنگ..
ستیڤان شەمزینی

ساتێک چوومە ژێر خاک
پێ بە گەروم هاوارم ئەکەم عەشق ئاینم بوو
ژنێک لەتوخمی پەروانە
فەرمانڕەوای سەرتەختی ئیمپراتۆریای دڵم بوو

کاتێ ڕوانم لەسەر شاپەی باڵی فریشتەیەک
بەرز ئەبێتەوە بە ئاسمان
بە خوداوەند ئەڵێم ئاشقی ژنێکی سرک بووم
لە سولاڵەی با و تۆفان

کاتێ لە تراویلکەوە ترنجامە
کارەزی ڕوون و بێگەردی میهرەبانیتەوە
تریفەت لەبەر پەمدا راخست و
دەروازەی گزنگت بە ڕووماا کردەوە

کاتێ عەشقت خەی گیاندە دڵم

وەک ماسیەک بووم بە تەنی تەوە
بیرتە لەسەر تەمی پەنجەرەی خەونەک نووسیم
عەشق دوا گەرانی منە

بە دەزینەوەم سەرت کرد
بە هەزار کەلاوەی رووخاو و وێرانبوودا
نەتزانی لە ژێر دارتوویەکی بە نازدا
مەژووی گەلاڵەزان ئەنووسمەوە

پێش هەرسهێنانی شەو لە خەونمدا
بەنی پەرچنەیەک گزنگم کردبوو
هەر تە دەرکەوتیت لەگەڵ تیشکی هەتاو
کەوتمە مەراقی ژوانکەوە

پێش زەمانی لە سەدارەدانی باخچە
هیچ کاتێک بەنی هەناسەت نەکردم
ئێستاش ئێشک ئەگریت
بەدیار خەڵەمێشی بابردووی حەسرەتکانمەوە

کاتە بە ئاسمانەوە تەم ئەبینی
لە جێستەی هەورێکی سەرخۆشدا
نەمدەزانی رەژەک دە
دەڵپ دەڵپ فرمێسکەکانت ئەبارێتە سەر دەم

بیرمە لە ساتی مەرگی چەن نەرگزدا
تاقگەی هەستت رژایە ناو منەوە
کانییەکی ترت پێناساندم
لەودیو تەمتوومانی مەرگ و فەنابوونەوە

هەر ئەوەندە ئەزانم لەدڵی تۆ هەیە قوڵم
ڕێچکە ئەگرم بە ناو ڕەحت
ئەو بزانە لە عەشقی منەوە ئەبارێی و
جەگەلە ئەبەستی بە ناو هەستم

لە یادی مەکە ئادرەسی هەمیشەییم
لە گەڕەکی هەناسە گەرمەکانتدایە
لە یادی ناکەم گەڕی جاویدانی عەشقم
لە پرچە قەترانییەکانی تدایە

سەلنا – سکەندەناڤیا مە
ستیڤان شەمزینی
ستەکهەلم – سەلنا

یادداشتەکانی تەمەوانە.. شیعر/ کاوە عوسمان عومەر

(1)
مرۆڤەکان، ،
هەژمەری دەاوی ساڵ..
پەڕەکانی هەژی لەدەستچوو،،
چیرۆکەکانی..
گەیدەیی ژنە لە خەم،،
گەانەوەی پیاوە ، لە تەم!

(٢)
چرکەکان، لە زیوە بارانی..
مانگەوە ،ئەژمەرم،

هەناسەی گوڵە..
بە چرپەی شنەبایەک،،
ئەنوسمەوە،
گەر تۆ لە نیگای ئەوارەیەک..
وونبی.!

(٣)
زەر جار، ووتنی شتەکان..
بە چرپەی با جەبهەڵین..
بە سەمای وەرینی گەڵایەکی ..
پرتەقاڵی کەتا ئەوارە،
بە شەپەلی ەوارە ،
لە بیرەوەریە لە دەستچوەکان

(٤)
چیای چاوەوانی ،
سەر سپی، بە بەفری بەزاری،،
تا پەووی ەشی شەو،
دایئەپەشە،،
شیعری نەوتراو،
سیمفەنیام بە، بە جازی..
ئەم ئەوارە شرابیە..
تا دەرکات، لەسەر پەنجە زومردیەکانت،
شکەفەی گوڵە مەرگەکی قەشەنگ!

(٥)
بیرەوەری ، تەم،،
گەر تەموانەکی باش نەبی،
دوور، زەر دوور، ئەتبا!

(٦)
پەوانەی ماوەی نەوان شوەنەکان،،
نەک بە چاو،
بەکو بە ماوەی نەوان بەڵەمی..
باهەزهەگرتووی..
دڵە تەنیاکان

(٧)

گەیشتن، بۆ هەر شوێنێ،
گرنگ نیە، گەر بوونت ..
لە هیچ کوێ نەبێ،
ھەرگیز لە هیچ شوێنێ!
(٨)
هەورەکان، بە باڵی..
کەترەکانەوە، ماسیکان هەڵگیراونەتە..
بەڵەمی شینی نێو چاو،،
هەڵگایەک، تا وەکو..
کەشتی ئاتۆنیە نەدۆزراوەکانی دڵ!

.....
وێنەکە کارێکی هونەری فۆتۆگرافەری ئەڵمانی
(Felix-Mittermeier.de)
بۆ سوپاسەوە لە پەیجی فەرمی خۆی وەرگیراوە